

Ludolph Wentholt

LUDOLPH WENTHOLT OVER BETERE INVULLING ZORGPLICHT PRIMAIRE WATERKERINGEN:

LAAT MAAR ZIEN WAT JE ALLEMAAL DOET OM JE KERINGEN VEILIG TE HOUDEN

Vanaf 1 januari 2014 toetst de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) van het ministerie van I&M de zogenoemde zorgplicht voor primaire waterkeringen. Dit moet ertoe leiden dat de uitvoering van de zorgplicht door de waterschappen transparanter en doelmatiger wordt. De Unie van Waterschappen heeft STOWA gevraagd om de waterschappen te helpen de zorgplicht nieuwe stijl vorm te geven.

De zorgplicht houdt kortweg in dat waterkeringbeheerders de wettelijke taak hebben om hun primaire keringen aan de vastgestelde veiligheidseisen te laten voldoen en met het oog daarop voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud zorgen. In 2014 hebben alle betrokken partijen zich in een aantal regionale bijeenkomsten, georganiseerd door STOWA, de Unie van Waterschappen en de ILT, een beeld kunnen vormen van alle actuele ontwikkelingen bij waterschappen rondom de zorgplicht. Daaruit is al één samenwerkingsverband ontstaan van waterschappen die met elkaar aan de slag gaan met een veranderingstraject voor de zorgplicht. Verbreding van de samenwerking met anderen partijen wordt verkend en waar mogelijk ten uitvoer gebracht.

ZORGPLICHT 'NIEUWE STIJL'

De Unie heeft STOWA gevraagd de waterschappen te helpen de zorgplicht nieuwe stijl vorm te geven. Volgens Ludolph Wentholt, projectcoördinator Waterwren bij STOWA, is ongeveer de helft van de waterschappen daar nu actief mee bezig. 'In feite hebben we het over de verantwoordelijkheid die de waterschappen al eeuwen hebben voor veilige waterkeringen. Beheer en onderhoud van die keringen zijn daarbij een kerntaak. Het punt is dat veel waterschappen de zorgplicht nu vaak impliciet vormgeven. Met name de verantwoording over de activiteiten krijgt niet altijd evenveel aandacht, zowel intern als extern. Er zijn waterschappen die bang zijn dat de zorgplicht vooral een papieren tijger wordt. We zijn, denk ik, al een heel eind als de waterschappen duidelijk beschrijven wat ze doen aan beheer en onderhoud en waarom ze dat doen. We moeten ook inzien dat een betere verantwoording goed is voor het imago van de waterschappen: laat maar zien wat je allemaal doet om je keringen veilig te houden.'

TOETSINGSKADER

Het ministerie van I&M (DGRW) heeft een kader voor de zorgplicht opgesteld met criteria waaraan de beheerders van primaire waterkeringen moeten voldoen. De ILT past dit stringenter toe. De lijn die men daarbij volgt is dat een waterschap de taakinvulling vastlegt in plannen, het bestuur beslist over de invulling van de plannen, het waterschap de plannen vervolgens uitvoert en daaruit leert via monitoring en bijstelling. Kortom: elk waterschap heeft een helder plan, moet regelmatig inspecties uitvoeren en noodzakelijke onderhouds- en herstelmaatregelen plegen. Dit jaar volgt een verbeteringslag van het zorgplichtkader op basis van leerervaringen uit diverse pilots.

TWAALFDE KENNISDAG INSPECTIE WATERKERINGEN: ZORGPLICHT... LAAT U NIET GEK MAKEN!

‘Zorgplicht... Laat u niet gek maken!’ Dit is het motto van de twaalfde Kennisdag Inspectie Waterkeringen van STOWA. De dag is geheel gewijd aan de wijze waarop waterschappen invulling geven aan deze verplichting. De dag vindt plaats op 19 maart 2015. Meer informatie vindt u op stowa.nl | Agenda.

Tijdens het ochtendprogramma komen vertegenwoordigers van waterschappen, Rijkswaterstaat en de ILT aan het woord over de uitvoering van de zorgplicht. Na de lunch passeren in deelsessies tal van onderwerpen de revue die betrekking hebben op het thema. Van beheerissues tot praktische inspectietools. Het belooft een inspirerende dag te worden met volop handvatten om de zorgplicht op een goede manier te verankeren in het waterkeringbeheer.

VISIEDOCUMENT

Om de waterschappen te helpen bij het vormgeven van de zorgplicht heeft STOWA bureau AT Osborne consultants & managers gevraagd een visiedocument op te stellen: ‘Zorgplicht waterkeren bij waterschappen, werken aan anders?’ Kern van van de zorgplicht nieuwe stijl is volgens Ludolph Wetholt vooral een scherper bewustzijn voor kosten, vanwege schaarser wordende middelen. Dat is een collectieve opgave voor alle waterschappen. Maar dat betekent volgens Ludolph niet automatisch dat er een collectieve aanpak komt. ‘Verregaande uniformering is niet aan de orde. Er is wel een gemeenschappelijke ambitie in de benadering van de zorgplicht. De route nemen we gezamenlijk, maar dat leidt niet per se tot dezelfde aanpak bij alle waterschappen. De invulling staat vrij.’

WATERSCHAPSVERKIEZINGEN

Een goede invulling van de zorgplicht is volgens Wentholt nodig tegen de achtergrond van een aantal belangrijke ontwikkelingen. Zo komen er nieuwe normen voor overstromingskansen, de vorm en hoogte van dijken moeten deels worden aangepast, mede op basis van het Nationaal Waterplan 2016-2021. De schaalvergroting zet door, en verdere samenwerking tussen waterschappen zal doorzetten. Ten slotte groeit de mondigheid van de burger, onder andere door de social media. Dit voorjaar zijn er bovendien verkiezingen voor de waterschapsbesturen. Dit zal naar verwachting leiden tot een verjongingsgolf en afscheid van veel bestuurlijke ervaring. De opstellers van het visiedocument roepen de nieuw te vormen waterschapsbesturen dan ook nadrukkelijk op een eigen agenda te vormen voor de zorgplicht waterkeringen. Wentholt: ‘Ieder waterschap bepaalt natuurlijk zowel bestuurlijk als ambtelijk hiervoor een eigen ambitie en draagt zorg voor interne besluitvorming. Voor de ambtelijke organisatie is

het zaak om de invulling van deze agenda zowel inhoudelijk als procesmatig voor te bereiden en vervolgens in de praktijk te brengen.’

LEREN VAN ELKAAR

Om het leren van elkaar te faciliteren, worden goede voorbeelden en praktische hulpmiddelen gedeeld. Zo gaat STOWA een digitaal platform inrichten waarmee goede praktijkvoorbeelden kunnen worden uitgewisseld. Daarnaast is dit jaar veel aandacht voor (inter)bestuurlijke samenwerking. Deze samenwerking wordt gezien als succesfactor voor het toewerken naar een andere invulling van de zorgplicht. Inmiddels is één concreet samenwerkingsverband ontstaan om de zorgplicht gezamenlijk vorm te geven. Waterschap Groot Salland, Waterschap Rivierenland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn bezig een gezamenlijk programma op te stellen. Kern hiervan is dat de waterschappen voortdurend zichtbaar en aantoonbaar willen maken wat de veiligheid van hun waterkeringen is en wat het handelingsperspectief is. Dit proces wordt door evaluatie voortdurend verbeterd. De ambitie is dat deze invulling van de zorgplicht model wordt voor de ILT.

PEER REVIEWS

Het idee is om de actuele veiligheid steeds helder te presenteren op basis van beheergegevens, en aantoonbaar te maken hoe het veiligheidsoordeel tot stand is gekomen. Daarvoor worden onder meer alle processen in kaart gebracht die betrekking hebben op waterveiligheid. Om de processen te borgen willen de betrokkenen waterschappen deze laten certificeren volgens een passend kwaliteitsmanagementsysteem. Door zogeheten ‘peer reviews’ - ofwel collegiale toetsing - wordt het proces van continue verbetering geborgd. Een van de concrete zaken die

de drie waterschappen oppakken, is het doorontwikkelen van SUCCESS, een rekeninstrument dat Groot Salland liet ontwikkelen om metingen van belasting van een waterkering te vertalen naar een actueel veiligheidsbeeld. Dit had betrekking op de Mastenbroekpolder, maar kan ook in andere situaties worden toegepast.

Het is niet helemaal toevallig dat de genoemde drie waterschappen elkaar hebben gevonden. Ze werken al samen op het gebied van operationeel beheer en calamiteitenzorg. Daar komt bij dat Rivierenland waterkeringen

heeft in het boven- en benedenrivierengebied, Hollands Noorderkwartier waterkeringen langs de kust en het merensysteem en Groot Salland in zowel het rivieren- als het merengebied. Daarmee beslaan ze met elkaar het hele spectrum aan typen primaire waterkeringen. Wentholt is blij met dit initiatief van de drie partijen. 'Je mag ze toch wel de koplopers noemen waar het gaat om de invulling van de zorgplicht. Er is bovendien een flinke groep 'mee-kijkers' die actieve belangstelling heeft voor wat de drie aan het uitwerken zijn. Ik denk dat we in 2015 een flinke stap zullen zetten.'